

R

G

B

WH

GR

BL

Grey Scale #13

C

M

Y

K

A

1

2

3

4

5

6

M

8

9

10

11

12

13

14

15

B

17

18

19

6/85

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

JAWNE

Egz. Nr *2*

Ppłk dypl. Stefan WINIARCZYK

Temat: **MARSZ PUŁKU**
Wykład

Mark

42490

WARSZAWA

SIERPIEŃ

1980

6/85

7

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

**WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ**

JAWNE

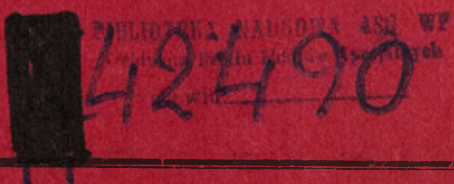
Egz. Nr 2

Ppłk dypl. Stefan WINIARCZYK

**Temat: MARSZ PUŁKU
Wykład**

Mark.

WARSZAWA

SIERPIEŃ

1980

TEMAT: MARSZ PULKU.

WSTĘP

I. OGÓLNE ZASADY MARSZU.

1. Pojęcie marszu.
2. Możliwości marszowe.
3. Zasady wykonywania marszu.
4. Zasady tworzenia ugrupowania marszowego.

II. PRACA DOWÓDCY I SZTABU PULKU PODCZAS PLANOWANIA I ORGANIZACJI MARSZU.

1. Wypracowanie decyzji do marszu.
2. Postawienie zadań na marsz.
3. Organizacja zabezpieczenia marszu:
  - a/ rozpoznanie;
  - b/ regulacja ruchu;
  - c/ ubezpieczenie;
  - d/ obrona przed bronią masowego rażenia;
  - e/ obrona przeciwlotnicza;
  - f/ zabezpieczenie inżynieryjne;
  - g/ maskowanie;
  - h/ zabezpieczenie materiałowo-techniczne i medyczne.

III. WYKONYWANIE MARSZU.

IV. ORGANIZACJA I WYKONYWANIE MARSZU W WARUNKACH SZCZEGÓLNYCH.

V. ZAKOŃCZENIE.

WSTĘP

1. Sprawy organizacyjne.

a/ informacja o całości tematu /z programu/

- wykłady, seminaria, ćwiczenia;

b/ podstawowa literatura

- podać z załącznika nr 1;

c/ plan wykładu /większość czasu poświęcić dla omówienia pierwszego zagadnienia/.

2. Marsz jako jeden z rodzajów działań wojsk zajmuje dużo miejsce w problematyce szkolenia podczas studiów w Akademii Sztabu Generalnego WP. Zasady jego organizacji i prowadzenia stale ulegały i ulegają zmianom. Decyduje o tym w głównej mierze rozwój techniki, a szczególnie wszelkiego rodzaju pojazdów. Jedną z konsekwencji tych zmian jest znaczne zdezaktualizowanie się literatury dotyczącej marszu.

Problematyka marszu jako jednego z rodzajów działań wojsk zajmować się będziemy na pierwszym i drugim roku studiów, dlatego w dzisiejszym wykładzie skoncentruje się na problemach dotyczących ogólnych zasad organizacji i wykonywania marszu oraz na pracy dowódcy i sztabu pułku w czasie przygotowywania wojsk pułk do marszu.

Celem nauczania problematyki marszu we wszystkich grupach pierwszego i drugiego kursu Wydziału Wojsk Lądowych jest przygotowanie dowódców i sztabów do samodzielnego i właściwego organizowania i kierowania marszem pułku na pierwszym roku i dywizji na drugim roku studiów. W grupach Wydziału Wojsk Obrony Kraju i Lotnictwa zapoznanie oficerów z organizacją i kierowaniem marszem w celu właściwego widzenia roli, zadań i działania poszczególnych rodzajów wojsk. Dlatego też głębokie poznanie problematyki marszu wymaga ciągłego i samodzielnego studiowania, odpowiednich materiałów.

W dzisiejszym wykładzie zostaną omówione szerzej tylko wybrane problemy marszu, a szczególnie możliwości marszowe pułku i tworzenie ugrupowania marszowego oraz czynniki wpływające na jego przygotowanie i prowadzenie. Natomiast pozostałe problemy - samodzielnie studiowane. Pogłębienie i utrwalenie wiadomości będzie polegać na samodzielnym studiowaniu. Obowiązkowo należy

przestudiować: - Regulamin walki dywizja-pułk rozdział V nr. bibl.010965.

- Podręcznik „Taktyka Ogólna” rozdz.V
nr.bibl.012987- Podręcznik „Działania bojowe pułku rozdz.I,
nr.bibl.0118. ¹⁰¹⁰ Bil Jnr 1(127) w 019070

I OGÓLNE ZASADY MARSZU.

1. Pojęcie marszu.

Marsz- według Leksykonu Wiedzy Wojskowej /LWW/ - „Zorgani-
wane przemieszczenie się wojsk w kolumnach w określonym ugrupowa-
niu do wyznaczonego rejonu /rubieży/; może odbywać się pieszo lub
na środkach transportowych. Marsz może być wykonywany w kierunku
frontu - nazywamy go marszem czołowym lub dofrontowym, wzdłuż
frontu - nazywamy marszem bocznym /bokowym/ oraz w kierunku
przeciwnym do frontu - marsz odfrontowy. Marsz odfrontowy
wykonywany podczas odwrotu wojsk określa się też mianem odwroto-
wego. W każdym wypadku marsz może się odbywać po jednej lub
kilku drogach nazywanych drogami marszu. Pułk z zasady maszeruje
po jednej drodze marszu. Pod względem wysiłku i szybkości mar-
szu dzieli się na normalne i forsowne.

Marsz normalny wykonywany jest w sytuacjach nie wymagających
zwiększonego wysiłku wojsk. Marsz forsowny wykonywany jest
przy wzmożonym wysiłku wojsk, skracanych odpoczynkami oraz
zwiększonej szybkości do maksymalnej jaka może uzyskać w danych
warunkach człowiek lub sprzęt”.

Projekt nowego regulaminu walki podaje [„Marsz jest to zorga-
nizowane przesunięcie wojsk w kolumnach w określonym ugrupowaniu
z jednego miejsca na drugie”. „Marsz wykonuje się z maksymalną
prędkością w danych warunkach”.

Regulamin walki, który ¹²⁹⁵ ~~czas~~ obowiązuje podaje „Marsz powi-
nien być wykonywany z maksymalną prędkością w danych warunkach.
Widzimy więc, że według obowiązującego nas regulaminu nie ma
podziału marszu w zależności od wysiłku i szybkości.

Pułk ⁰² może wykonywać marsz w różnych warunkach terenowych
i atmosferycznych tak w dzień jak i w nocy. Podczas marszu
pułk powinien być w stałej gotowości wejścia do walki i odparcia
uderzeń z powietrza.

2. Możliwości marszowe.

Przez możliwości marszowe przyjęto rozumieć zdolność marszu pułku na własnych środkach z jednego rejonu do innego w określonym czasie z zachowaniem gotowości bojowej.

Wskaźnikami możliwości marszowych pułku są: średnia szybkość marszu kolumn pododdziałów; odległość marszu w ciągu doby; ogólny czas trwania marszu. Czynniki mającymi wpływ na możliwości marszowe pułku są: właściwości manewrowe, eksploatacyjne i bojowe; stan techniczny sprzętu znajdującego się na wyposażeniu pułku; fizyczne możliwości i poziom wykształcenia kierowców; przygotowanie wojsk do marszu i umiejętność dowódców i sztabów kierowania marszem. Na możliwości marszowe pułku wpływają także: stan dróg i warunki meteorologiczne; pora roku i doby; stopień oddziaływania nieprzyjaciela.

Przyjmuje się następujące średnie normy możliwości marszowych dla kolumn mieszanych:

- w dzień 20-30 km/h;
- w nocy 15-20 km/h.

dla kolumn samochodowych:

- w dzień 30-40 km/h;
- w nocy 25-30 i więcej km/h.

Podane normy nie są stałe. Na przykład w nocy stosując częściowe maskowanie świateł, posługując się noktowizorami, sygnalizacją świetlną prędkości marszu można zwiększyć do szybkości osiąganych w dzień. I odwrotnie w dzień na skutek mgły, opadów szybkość może być mniejsza od zakładanej: Duży wpływ na prędkość marszu ma stan dróg. Dlatego podczas planowania, kalkulacji należy prowadzić oddzielnie na każdy odcinek drogi, uwzględniając aktualnie istniejące warunki marszowe.

Uwzględnienie wszystkich wymienionych czynników umożliwia określenie możliwości marszowych pułku w ciągu doby. Przy określaniu możliwości marszowych pułku w ciągu doby należy obowiązkowo uwzględnić średnią prędkość sprzętu i 12 godzin samej jazdy.

Przyjmowane obecnie średnie możliwości marszowe w ciągu doby wynoszą:

- dla kolumn mieszanych i czołgowych ^{do} 200-300 km i więcej;
- dla kolumn samochodowych 300-400 km. Dł. KON

3. Zasady wykonywania marszu.

Podczas marszu należy przede wszystkim zachować zdolność bojową wojsk, utrzymać dobry stan wozów bojowych i środków transportowych, zapewnić ekonomiczne zużycie limitów ^{materiałów} kilometrowych pędnych i smarów. Odległość marszu pułku wykonywanego całością sił nie powinna być większa niż 1200 km. (pojęcie gasicownika)

Marsz w przewidywaniu możliwości zetknięcia się z nieprzyjacielem organizuje się przede wszystkim w rejonie działań bojowych

✓ Pułk maszeruje zwykle w składzie dywizji lub samodzielnie. W składzie dywizji pułk maszeruje w kolumnie sił głównych lub w awangardzie, albo w oddziale wydzielonym, a podczas wycofania - w ^{aw}awangardzie dywizji. Samodzielnie pułk maszeruje zwykle w górach i innych trudnych warunkach terenowych.

521 Droga marszu pułku, w miarę możliwości nie powinna przechodzić przez wielkie osiedla, węzły dróg, cieśniny i w pobliżu stacji kolejowych.

W celu zaoszczędzenia sił ludzkich, sprawdzenie stanu i przeprowadzenia obsługi technicznej wozów bojowych i pojazdów mechanicznych organizuje się odpoczynki krótkie, długie i dzienne lub nocne: ^{schemat}

- odpoczynki krótkie 20-30 minutowe wyznacza się co dwie-trzy godziny marszu;
- odpoczynki długie 2-4 godzinne wyznacza się zwykle na początku drugiej połowy marszu. Długich odpoczynków nie wyznacza się w nocy, w zimie podczas silnych mrozów i podczas marszu na odległość mniejszą niż długość marszu dobowego;
- ← - odpoczynek dzienne /nocny/ wyznacza się po kilku dobach marszu lub po jednej dobie jeśli pozwala na to czas.

Rejony odpoczynków krótkich i długich określa dowódca dywizji, a odpoczynków dziennych /nocnych/ - wyższy dowódca.

Na krótkie odpoczynki wojska zatrzymują się w kolumnach, zachowując między pododdziałami i oddziałami dotychczas ustalone odległości. Pojazdy w kolumnach pododdziałów zatrzymują się po prawej stronie drogi w odległościach ustalonych przez dowódcę.

Podczas odpoczynków długich i dziennych /nocnych/ wojska schodzą z drogi i rozmieszczają się w sposób rozśrodkowany w kolumnach batalionowych, tak żeby utrzymać stałą gotowość bojo-

wą i jak najmniej czasu stracić na wyciąganie kolumn.

4. Zasady tworzenia ugrupowania marszowego.

Odpowiednie uszykowanie wojsk w kolumnach do marszu nazywa się ugrupowaniem marszowym.

Ugrupowanie marszowe ^{DL} pułku zależy od otrzymanego zadania, odległości do nieprzyjaciela i możliwego charakteru jego działań, zamiaru prowadzenia boju spotkaniowego /marszu/, liczby dróg, stanu pododdziałów, sąsiadów, odległości do nich i warunków terenowych.

Ugrupowanie marszowe powinno zapewnić: dużą prędkość marszu, możliwość wykonania manewru w ramach kolumny z jednej drogi na drugą, szybkie rozwinięcie i wejście do walki potrzebne ilości sił i środków, zmniejszenie wrażliwości na uderzenia naziemne i powietrzne nieprzyjaciela, oszczędność sił i środków oraz utrzymania ciągłego i niezawodnego dowodzenia.

Ugrupowanie marszowe pułku składa się z ubezpieczeń marszowych, ^{elem. zabez. ruchu} kolumny sił głównych, kolumny pododdziałów tyłowych i oddziału wydzielonego jeżeli się go wysyła. Schemat

W przewidywaniu starcia z nieprzyjacielem bataliony maszerują ze środkami wzmocnienia, co zapewnia im samodzielność podczas walki. Ważne znaczenie ma właściwe określenie miejsca czołgów. Większą część artylerii należy mieć w składzie elementów ubezpieczenia, a pozostałą artylerię blisko czoła sił głównych.

W razie groźby zetknięcia się z czołgami nieprzyjaciela środki przeciwpancerne pułku celowo mieć między awangardą a siłami głównymi. Środki przeciwpancerne przydzielone do wzmocnienia pułku maszerują razem z tymi pododdziałami, które są wyznaczone do ~~par~~ odparcia pierwszego uderzenia czołgów nieprzyjaciela. Część środków przeciwpancernych wydzielona do wzmocnienia elementów ubezpieczenia.

Większa część pododdziałów inżynierskich własnych i przydzielonych przydziela się pododdziałowi przewidzianemu do zabezpieczenia rozwinięcia sił głównych. Na każdą drogę wyznacza się oddział zabezpieczenia ruchu, maszeruje on zwykle za ubezpieczeniem. Jeżeli nie ma groźby starcia z nieprzyjacielem, wysyła się go za elementami rozpoznawczymi.

Pluton chemiczny włącza się w skład elementów rozpoznania, zabezpieczenia ruchu i ubezpieczenia, a pozostałość pododdziałów inżynierskich i plutonu chemicznego pozostaje w podporządkowaniu dowódcy pułku i maszeruje w składzie kolumny sztabu pułku.

Jeżeli w marszu nie przewiduje się zetknięcia z nieprzyjacielem to kolumny formuje się z pododdziałów, których pojazdy mają jednakową prędkość i zdolność pokonywania terenu.

Ubezpieczenie marszowe powinno zapewnić ciągłość marszu kolumn sił głównych i tyłowych, nie dopuścić do rozpoznania sił własnych przez organa rozpoznawcze nieprzyjaciela, zabezpieczyć pododdziały pułku przed niespodziewanym napadem sił naziemnych nieprzyjaciela, zapewnić czas na powzięcie decyzji i dogodne warunki wejścia do walki. Siły i skład ubezpieczenia oraz jego odległość od sił głównych zależą od położenia i rodzaju działań nieprzyjaciela, zadania pułku oraz warunków terenowych.

Pułk w marszu dofrontowym ubezpiecza się: od czoła awangarda w sile wzmocnionego batalionu /kompanii czołgów/ na odległość 10-15 km lub szpicą czołową w sile od wzmocnionego plutonu do kompanii na odległość 5-10 km. Awangarda wysyła szpice na odległość 3-5 km.

Jeżeli pułk wykonuje marsz samodzielnie wówczas wysyła do tyłu szpicę tylną na odległość 3-5 km od ogona kolumny. W razie potrzeby wysyła się także szpice boczne na odległość 3-5 km.

Pułk w marszu wzdłuż frontu ubezpiecza się od strony zagrożonego skrzydła oddziałem bocznym w sile do batalionu w odległości 10-15 km, od osi marszu sił głównych oraz szpicami od czoła i tyłu.

Pułk w marszu odfrontowym ubezpiecza się od czoła tylko ubezpieczeniem bezpośrednim a jeżeli grozi napad ze skrzydeł lub tyłu, to oprócz tego może wysyłać ubezpieczenie boczne i tylne.

Pułk maszerujący z innymi pułkami ubezpiecza się od czoła tylko ubezpieczeniem bezpośrednim, a jeżeli grozi napad ze skrzydeł i z tyłu, to oprócz tego może wysyłać ubezpieczenie boczne i tylne.

Pododdziały wyznaczone do ubezpieczenia marszowego powinny

być zdolne do prowadzenia samodzielnej walki z nieprzyjacielem naziemnym oraz pokonania napotkanych na drodze zapór i odcinków skażonych. W tym celu należy je wzmacniać artylerią, a ponadto pododdziały piechoty - czołgami, a pododdziały czołgów - piechotą, saperami, chemikami i środkami przeciwlotniczymi.

Ubezpieczenia wyznacza się zwykle na cały czas marszu. Podczas odpoczynków długich oraz dziennych /nocnych/ ubezpieczenie marszowe staje się ubezpieczeniem postoju lub zostaje zamienione przez nowo wyznaczone ubezpieczenie postoju.

Siły główne

W marszu kolumna sił głównych pułku rozpłunkowuje się w głąb w kolumny batalionów i innych specjalistycznych członów kolumn marszowych.

Dla ochrony i zmniejszenia strat od ognia broni jądrowej i środków klasycznych wyznacza się ^{pułk 5 km} odległości pomiędzy batalionami do 5 km, kompaniami czołgów do 2 km, kompaniami piechoty 200 m.

Odległość między plutonami i pojazdami zależy od prędkości marszu i widoczności i może wynosić 25-50 m.

Podczas marszu w warunkach ograniczonej widoczności, w czasie gołoledzi, po drogach stromych i z ostrymi zakrętami oraz przez strefy skażenia promieniotwórczego zwiększa się odległości pomiędzy pojazdami.

Tyły pułku maszerują w odległości 5 km za siłami głównymi.

II. PRACA DOWÓDCY I SZTABU PUŁKU PODCZAS PLANOWANIA I ORGANIZACJI MARSZU.

Praca dowódcy i sztabu pułku podczas planowania i organizacji marszu obejmuje: ustalenie zasadniczych przedsięwzięć w zakresie przygotowania i przeprowadzenia; ^{marszu} organizację rozpoznania zebrania danych do podjęcia decyzji przez dowódcę; podjęcie decyzji; postawienie zadań, organizację zabezpieczenia, dowodzenia i służby porządkowo-ochronnej.

Prace nad organizacją rozpoczyna się zwykle od otrzymania zarządzenia wstępnego lub rozkazu bojowego do marszu.

5. Podjęcie decyzji.

Metoda i treść pracy dowódcy i sztabu pułku podczas wypraco-

wywania decyzji zależą od charakteru otrzymanego zadania, sytuacji taktyczno-operacyjnej, posiadanego czasu, wyszkolenia i zgrania sztabu oraz cech osobowych dowódcy.

- Podjmując decyzję dowódca pułku - w wyniku analizy zadania powinien zrozumieć i wyjaśnić głównie następujące zagadnienia:
- zamiar przełożonego na okres marszu /cel i rodzaj/, po jego wykonaniu;
  - miejsce i rolę pułku w realizacji zamiaru wyższego przełożonego;
  - odległość i czas marszu;
  - ilość dróg, linię wyjściową, wyrównania i rejony odpoczynków.

W wyniku analizy zadania dowódca pułku określa wymagania dotyczące: ugrupowania, współdziałania z sąsiadami zabezpieczającymi, czynności, które należy wykonać, żeby przygotować pododdziały pułku oraz dane potrzebne do powzięcia decyzji.

- W ocenie nieprzyjaciela dowódca pułku powinien ustalić:
- w jakiej odległości znajduje się nieprzyjaciel i rodzaj jego działań;
  - rubieże /rejony/ możliwego zetknięcia się pułku z nieprzyjacielem;
  - rubieże /rejony/ na których nieprzyjaciel może użyć broni jądrowej;
  - charakter działania lotnictwa i grup dywersyjno-rozpoznawczych nieprzyjaciela;
  - możliwe rejony wysadzenia desantu powietrznego;
  - brakujące wiadomości o nieprzyjacielu oraz sposób ich zdobycia.

Na podstawie oceny nieprzyjaciela dowódca pułku określa: rodzaj zagrożenia z jego strony; rubieże na których może dojść do spotkania; ugrupowanie; sposób zabezpieczenia pułku przed działaniem broni jądrowej; desantów, grup dywersyjno-rozpoznawczych i lotnictwa nieprzyjaciela.

- W ocenie sił własnych dowódca pułku rozpatruje:
- stan pododdziałów i ich rozmieszczenie;
  - zdolność bojową /marszową/ pododdziałów;
  - rodzaj i ilość środków wzmocnienia oraz ich wpływ na wykonanie zadania;
  - stan zaopatrzenia materiałowo-technicznego;

- stopień napromieniowania i potrzeby prowadzenia zabiegów sanitarnych i specjalnych stanu osobowego oraz sprzętu.

W wyniku oceny wojsk własnych dowódca pułku udokładnia: ugrupowanie, podział sił i środków, zadania dla pododdziałów. Ponadto ustala czynności, jakie należy wykonać, żeby osiągnąć w wyznaczonym czasie nakazany rejon i zapewnić ciągłość zabezpieczenia materiałowego, technicznego i medycznego.

Dokonując oceny sąsiadów dowódca pułku powinien uwzględnić charakter ich działania oraz wpływ tych działań na wykonanie zadania przez pułk.

Oceniając sytuację skażeń i zakażeń dowódca pułku na podstawie tych danych, które posiada, ustala moc dawki /stopień skażenia/ jaką stan osobowy wchłania, stopień skażenia terenu po podejściu wojsk oraz możliwość jego pokonania lub obejścia. Sytuację skażeń i zakażeń powinna być na bieżąco uaktualniana w miarę otrzymywania nowych danych.

Ocenę terenu przeprowadza dowódca na podstawie mapy, zdjęć, lotniczych, opisów wojskowo-geograficznych, danych ze sztabu wyższego i wiadomości własnego rozpoznania. Ocena terenu obejmuje drogi i przyległy do nich teren, rejony wyjściowe, odpoczynków i możliwego zetknięcia z nieprzyjacielem.

W wyniku oceny terenu dowódca określa: możliwe zmiany ugrupowania, miejsce poszczególnych rodzajów sprzętu w ugrupowaniu, czynności w zakresie zabezpieczenia inżynierskiego.

Następnie ocenia wpływ pogody, pory roku i doby na przegrupowanie, ustala sposób zaopatrzenia i ewakuacji oraz miejsce swoje i sztabu w ugrupowaniu.

2. Postawienie zadań na marsz.

Zadania pododdziałom stawia osobiście dowódca lub przekazuje sztab w rozkazie na marsz.

W zadaniach na marsz podaje się wiadomości o nieprzyjacielem; zadania wojsk działających w przodzie i zadania sąsiadów; zadania pułku; drogę, punkty, rejony; skład i zadania oddziału wydzielonego /jeżeli się go wysyła/; skład i zadania elementów ubezpieczenia; miejsce w ugrupowaniu i zadania pododdziałów ogólnowojskowych, artylerii, inżynierskich, tyłów, stanowiska

dowodzenia; obowiązujące meldunki oraz zastępców.

Opracowanie dokumentów na marsz przez sztab pułku w żadnym wypadku nie powinno być przyczyną opóźniania przekazania zadań bojowych wykonawcom.

3. Organizacja zabezpieczenia marszu.

Zabezpieczenie w czasie marszu ma na celu zapewnienie sprawnego wyłonienia marszu w ustalonym czasie, niedopuszczenie do niespodziewanego napadu naziemnego i z powietrza, stworzenie maszerującym wojskom warunków skutecznego przeciwdziałania poczynaniom nieprzyjaciela oraz zachowanie pełnej gotowości bojowej do działań przez cały czas marszu.

Zabezpieczenie marszu obejmuje: rozpoznanie, OPBMAR; OPL; zabezpieczenie inżynieryjne, maskowanie; zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne oraz służbę porządkowo-ochronną.

Zabezpieczenie marszu organizuje dowódca pułku na podstawie powziętej decyzji. / Wykrycie. 02

a/ Rozpoznanie

Do zadań rozpoznania w marszu należy:

- wykrycie nieprzyjaciela w jak największej odległości od maszerujących wojsk, ustalenie jego sił, składu, ugrupowania oraz możliwości i charakteru działania;
- wykrycie i ustalenie rejonów wysadzenia oraz działania desantu i grup dywersyjno-rozpoznawczych nieprzyjaciela;
- zebranie niezbędnych wiadomości o drogach i przyległym terenie
- ustalenie potrzeb regulacji ruchu.

Rozpoznanie w marszu pułk prowadzi własnymi środkami, a niezależnie od tego może i powinien otrzymać wiadomości z rozpoznania prowadzonego przez dywizję i lotnictwo.

Pod osłoną działających w przodzie elementów rozpoznania, do rozpoznania rejonów odpoczynków i wyjściowego oraz ustalenia potrzeb dotyczących regulacji ruchu, wysyła się zawczasu grupy rekonesansowe.

b/ Regulacja ruchu

Regulację ruchu organizuje sztab pułku w rejonie rozmieszczenia; w rejonach długich odpoczynków i w rejonie ześrodkowania po wykonaniu marszu; na drogach marszu gdy jest odpowiedzialny za organizację ruchu na wyznaczonym odcinku drogi. W celu

sprawniejszej organizacji i dowodzenia drogą dzieli się na odcinki 40-60 km, na które wyznacza się komendantów i odpowiednią ilość posterunków regulacji ruchu.

Do regulacji ruchu oprócz etatowego pododdziału wyznacza się również inne pododdziały w zależności od potrzeb.

W celu zmniejszenia liczby posterunków stosuje się znaki drogowe.

Na odcinki trudne wydziela się środki pomocy drogowej.

c/ Ubezpieczenie

Ubezpieczenie marszowe swoim działaniem powinno stworzyć warunki do nieprzerwanego ruchu kolumny sił głównych i tyłów, uprzedzić wojska przed niespodziewanym napadem nieprzyjaciela naziemnego oraz zapewnić czas na zorganizowanie wejście do walki sił głównych lub wykonanie przez nie manewru obejścia.

Podczas organizowania ubezpieczenia należy ustalić niezbędne siły i środki oraz zadania i sposób współdziałania ubezpieczeń z pozostałymi wojskami. Uwzględniając zagrożenie dowódca pułku określa: kół, w jakiej sile i z jakiego kierunku ma ubezpieczyć maszerujące pododdziały. W zależności od zaistniałej sytuacji ubezpieczenia można zamieniać, wzmacniać lub zmniejszyć oraz wycofywać.

d/ Obrona przed bronią masowego rażenia.

Ma na celu niedopuszczyć do porażenia maszerujących kolumn pułku ~~xxxx~~ lub maksymalnie osłabić skutki jej działania, a tym samym utrzymać zdolność bojową wojsk do realizacji postawionego zadania.

Zapewnia się ją przez: ścisłe przestrzeganie ustalonych odległości w głąb i wszerz przez elementy ugrupowania zarówno podczas marszu jak i w rejonach odpoczynków; sprawną organizację rozpoznania skażeń i zakażeń oraz powiadamianie we właściwym czasie wojsk o użyciu przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia. Dane o użyciu przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia pułk może otrzymać od własnych organów rozpoznania ze szczebli nadrzędnego i terenowych ośrodków analizy skażeń. Do chwili rozpoczęcia marszu oraz w czasie jego trwania skażone odcinki terenu wzdłuż dróg należy rozpoznawać i oznaczać. Pododdziałom

powinno się wskazywać drogi obejścia. Pluton chemiczny pułku działa wydzielonymi drużynami w poszczególnych elementach ugrupowania marszowego. Ponadto przydziela się chemików zwiadów do samodzielnego patrolu rozpoznawczego.

e/ Obrona przeciwlotnicza.

Celem obrony przeciwlotniczej jest niedopuszczenie do wykonania uderzenia przez lotnictwo nieprzyjaciela lub zmniejszenie do minimum skutków jego działania na pododdziały pułku.

Do obrony przeciwlotniczej pułku w marszu wykorzystuje się pododdziały przeciwlotnicze oraz ogień broni pokładowej i strzeleckiej.

Wojska obrony przeciwlotniczej wyższego szczebla osłabiają pułk przede wszystkim podczas przechodzenia przez punkty nⁿewralgiczne /cieśniny, przeprawy, węzły dróg/ oraz w rejonach odpoczynków i ześrodkowania wojsk.

Organiczne środki obrony przeciwlotniczej rozmieszcza się w awangardzie i siłach głównych. Do zwalczania nisko latających samolotów pododdziały wykorzystują etatowe środki przeciwlotnicze, ponadto wyznacza się nie mniej jak 1/3 sił i środków z pododdziałów ogólnowojskowych.

W razie ataku lotnictwa kolumny z zasady kontynuują marsz. Ogień do środków napadu powietrznego prowadzą pododdziały przeciwlotnicze i wyznaczone pododdziały ogólnowojskowe.

Zabezpieczenie inżynieryjne.

Do głównych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego należą: rozpoznanie inżynieryjne; przygotowanie i utrzymanie dróg; urządzenie rejonów odpoczynków; wykonanie prac związanych z maskowaniem i likwidacją skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela. Czynności te wykonują wszystkie pododdziały pułku. Wojsk inżynieryjnych używa się do prac najbardziej skomplikowanych.

Do prowadzenia rozpoznania, usuwania zapór i zawał, budowy dróg na przełaj wyznacza się w pułku siły z etatowej kompanii saperów. Część sił i środków pozostawia się w dyspozycji dowódcy pułku do wykonania niespodziewanie wynikłych zadań.

Maskowanie

W celu zapewnienia skrytego przemarszu wojsk wskazany jest

marsz drogami zasłoniętymi. Dokonując wyboru dróg należy dążyć do tego, żeby nie przebiegały one przez duże miasta i węzłowe stacje kolejowe, zwłaszcza w czasie marszu w strefie przyfrontowej. Podczas marszu w nocy należy ściśle przestrzegać maskowania należy wykorzystać rzeźbę terenu oraz środki etatowe i podręczne. Zabezpieczenie materiałowe, techniczne i medyczne.

W czasie marszu pododdziały korzystają z doraźnych i ruchomych zapasów, które uzupełnia się podczas odpoczynków. Część transportu z materiałami pędnymi i smarami można zawczasu przydzielić pododdziałom.

W zakresie zabezpieczenia technicznego należy przed rozpoczęciem marszu zapoznać kierowców z warunkami technicznymi dróg marszu ustalonymi prędkościami, zasadami mijania, wyprzedzania, zatrzymywania itp. Omawia się też sposoby obsługiwań technicznych remontów i ewakuacji. Zabezpieczenie techniczne organizuje się w formie technicznego zamykania kolumn marszowych batalionów i pułku.

Zabezpieczenie medyczne obejmuje terminowe udzielanie pomocy medycznej oraz ^{ewakuacje} porażonych i chorych. Pomocy medycznej udziela się na szczeblu batalionu i pułku. Porażonych i chorych wymagających ewakuacji kieruje się transportem pułku do najbliższych punktów lub wyznaczonych szpitali.

III. WYKONYWANIE MARSZU.

Dowódca pułku przy pomocy oficerów sztabu i rodzaju wojsk i służb powinien bez przerwy kontrolować pełnienie służby regulacji ruchu, porządek marszu wojsk, przestrzeganie zasad maskowania i dyscypliny marszu oraz terminowość przekraczania przez wojska wyznaczonych punktów. Dowódca powinien być na bieżąco zorientowany w położeniu wojsk własnych i nieprzyjaciela i odpowiednio do tego korygować plan marszu, stawiając dodatkowo zadania pododdziałom.

Szczególnie ważnym zagadnieniem jest organizacja wyjścia pułku z rejonu rozmieszczenia na drogę marszu.

W tym celu należy wyznaczyć każdemu pododdziałowi drogę do ustawienia się w kolumnę. Ponadto należy ustalić dla każdego pododdziału czas rozpoczęcia ustawiania w kolumnę i czas wejścia

na drogę wyprowadzającą do punktu wyjściowego. Punkt wyjściowy wyznacza się w odległości nie mniejszej jak 5 km od rejonu, z którego rozpoczyna się marsz. Umożliwia to ustawienie kolumny batalionowej. Gdy marsz rozpoczyna się z rejonu dyslokacji, wówczas punkt wyjściowy wyznacza się w odległości 20-30 km od miejsca rozmieszczenia. Jest to spowodowane koniecznością szybkiego i jednoczesnego ^{opuszczenia} garnizonu ^{mię} stacjonującego w nim jednostki. Przejście każdej kolumny przez punkt wyjściowy powinno nastąpić po oddaleniu się na ustaloną odległość kolumny maszerującej w przodzie. Nie wolno dopuścić do tworzenia się zgrupowań i zatorów na punktach wyjściowych. W celu udzielenia pomocy dowódcom pododdziałów w formowaniu i wyjściu kolumn na planowaną drogę marszu wyznacza się na szczeblu pułku odpowiedzialnych oficerów sztabu. Dla regulowania prędkości ruchu kolumn wyznacza się linie wyrównania w odstępach wymagających 2-3 godzin marszu.

W czasie marszu pułku w warunkach oddziaływania nieprzyjaciela należy przestrzegać następujących zasad:

- w razie nalotu samolotów nieprzyjaciela pododdziały nie przerywają marszu. Ogień do samolotów prowadzą wszystkie środki przeciwlotnicze oraz pododdziały z broni strzeleckiej;
- w wypadku użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia stany osobowe nakładają środki ochronne, nie rażone kolumny zwiększają szybkość i oddalają się od rejonów uderzeń /poza zasięg rażenia/. Wyznaczone grupy przeprowadzają ewakuację porażonych i sprzętu ~~hadającego~~ się jeszcze do użytku.

. Częściowych zabiegów specjalnych dokonuje się bez przerywania marszu, a całkowitych - na długich odpoczynkach lub po przybyciu do wyznaczonego rejonu. W razie skażenia środkami trującymi zabiegi te przeprowadza się natychmiast:

- w wypadku, gdy drogi są silnie skażone środkami promieniotwórczymi i pokonanie ich może spowodować wchłonięcie przez ludzi dawek promieniowania wyższych od dopuszczalnych norm, należy szukać dróg obejścia. Gdy jest to niemożliwe, wówczas marsz pułku na rozkaz dowódcy dywizji może być wstrzymany do czasu, gdy natężenie napromieniowania terenu obniży się do dopuszczalnych norm;

- duże obszary objęte pożarem w zasadzie obchodzi się, nie angażując sił i środków do ich likwidacji;
- walkę z nieprzyjacielem pułk podejmuje wówczas, gdy bezpośrednio oddziałuje ona na ugrupowanie marszowe.

Marsz pułku kończy się po osiągnięciu przez niego nakazanego rejonu lub z chwilą wejścia do walki.

IV. ORGANIZACJA I WYKONYWANIE MARSZU W WARUNKACH SZCZEGÓLNYCH.

Marsz pułku w warunkach szczególnych organizuje się w zasadzie tak jak w warunkach normalnych, uwzględniając dodatkowo specyfikę konkretnych warunków. Marsz w warunkach szczególnych jest znacznie trudniejszy, zwiększa się bowiem zakres przedsięwzięć przygotowawczych i obsługowych. Możliwości prowadzenia marszu są również znacznie trudniejsze.

Marsz w zimie i w czasie roztopów.

W czasie organizacji i prowadzenia marszu przez pułk w zimie i w czasie roztopów dodatkowego przygotowania i obsługi wymagają: stan osobowy, pojazdy i wozy bojowe oraz drogi.

Do podstawowych przedsięwzięć należy zaliczyć:

- w zakresie przygotowania i obsługi stanu osobowego w celu zapobieżenia odmrożeniom: suszenie umundurowania; wydawanie ciepłej strawy oraz gorącej kawy; przeglądy i pomoc sanitarna; przygotowanie odpowiednich ilości ukryć i opału w rejonie długiego odpoczynku;
- w zakresie przygotowania i obsługi pojazdów: przygotowanie silników do pracy w niskich temperaturach; podrzewanie silników w czasie odpoczynków; wyposażenie pojazdów w środki i urządzenia zwiększające zdolność pokonywania terenu; maskowanie sprzętu bojowego przez malowanie na biało lub pokrycie białymi płótnami, pokrowcami, brezentami; zaopatrzenie pojazdów przeznaczonych do przewożenia ludzi w przykrycia, a w razie potrzeby dodatkowe uszczelnienie istniejących przykryć; przygotowanie odpowiednich ukryć oraz zapewnienie dostatecznej ilości ciepłej wody;
- w zakresie przygotowania i obsługi dróg: oczyszczenie jezdni z nadmiernej ilości śniegu a niekiedy i wody; przygotowanie odpowiedniej ilości mijanek, posypanie oblodzonych dróg lub

utwardzanie odcinków dróg grząskich, utrzymanie ciągników ewakuacyjnych na trudnych odcinkach dróg, przygotowanie dróg, pojazdowych do rejonów rozmieszczenia pułku i w tym rejonie.

W czasie zimy i roztopów, które w naszych warunkach klimatycznych mogą występować od jesieni poprzez zimę aż do wiosny, szczególne trudności w marszu pułku spowodowane będą: dużą ilością śniegu lub rozmiękłą jezdnią oraz związanymi z tym ograniczonymi możliwościami korzystania z dróg gruntowych i lokalnych.

Okre zimy i roztopów charakteryzują częste zmiany warunków atmosferycznych /deszcz, śnieg, mgła, wylewy rzek itp/. Wpływa to na zmniejszenie ruchliwości wojsk, zwiększenie zużycia paliwa, większe wzmocnienie pododdziałami inżynieryjnymi.

Marsz pojazdów kołowych i gąsiennicowych w jednej kolumnie jest utrudniony, a w czasie roztopów często niemożliwy. W takich wypadkach pojazdy należy kierować na różne drogi, a jeżeli jest to niemożliwe, pojazdy gąsiennicowe powinno się przemieszczać poboczami lub należy je prowadzić za pojazdami kołowymi.

Marsz pułku w tych warunkach wymaga organizowania silnych oddziałów zabezpieczenia ruchu. Szczególną uwagę należy zwracać na oczyszczenie lub wzmocnianie odcinków dróg.

W terenie lisisto-jeziornym.

W terenie jesisto-jeziornym należy dokładnie rozpoznać drogi, przesieki i przesmyki międzyjeziorne. Ubezpieczenie marszowe powinno być zdolne do samodzielnego pokonywania zapór i przeszkód. Powinno ono działać na zamieszonych odległościach. Na ważnych drogach komunikacyjnych i przesiekach powinny być wystawiane stałe ubezpieczenia boczne. Na drogach buduje się mijanki a w razie potrzeby wzmocnia się niektóre odcinki dróg i poszerza jezdnie lub przygotowuje środki przeprawowo-mostowe.

Zwiększa się ilość posterunków regulacji ruchu oraz ustawia dodatkowe znaki drogowe. Wyznacza się siły i środki do gaszenia pożarów, oczyszczania dróg ^{z zatorów} i innych przeszkód.

Do małego lasu siły główne wjeżdżają dopiero wtedy, gdy ubezpieczenie wyjedzie na jego przeciwległy skraj.

W górach.

Mała ilość dróg, liczne ciaśniny, przełęcze, wąwozy i rzeki, ograniczają możliwość objazdów, sprawiają, że maszerujące pododdziały pułku są bardziej wrażliwe na uderzenia rakiet i lotnictwa.

Wysokie wzniesienia umożliwiają śledzenie ruchu maszerujących wojsk, co w znacznym stopniu ułatwia działanie grup dywersyjnych i zaskoczeniu przez nieprzyjaciela.

W terenie górzystym powinny być większe siły i środki oraz ilość elementów do prowadzenia rozpoznania. Na wzgórzach panujących nad drogami marszu powinny być wystawiane na okres przejścia pułku ubezpieczenia stałe. Dla uprzedzenia nieprzyjaciela w uchwyceniu przełęczy, węzłów dróg i wyjść z wąwozów mogą być wysyłane oddziały wydzielone.

Kolumny należy formować tak, aby zapewnić im taktyczną samodzielność wynika to z ograniczonych możliwości manewrowych. Odnosi się to szczególnie do pododdziałów czołowych, które będą pierwsze wchodzić do walki po napotkaniu nieprzyjaciela.

Przy formowaniu ugrupowania marszowego należy uwzględnić fakt, że pododdziały czołgów w czasie zetknięcia się z nieprzyjacielem w ciaśninie i w innych wąskich przejściach nie potrafią w pełni wykorzystać swojej siły uderzeniowej. W związku z tym w czołowej kolumnie ugrupowania marszowego pułku celowym jest rozmieszczać pododdziały zmechanizowane wzmocnione czołgami. Kiedy zaś zetknięcie z nieprzyjacielem jest możliwe na płaskowyżu lub w szerokiej dolinie, na czele sił głównych pułku mogą się przesuwać pododdziały czołgów.

Wobec konieczności pokonywania w czasie ruchu w terenie górzystym stromych i ostrych zakrętów należy uwzględniać możliwość rozciągania i skupiania się kolumn. Aby do tego nie dopuścić, należy odpowiednio zorganizować służbę porządkowo-ochronną. Ponadto powinny się często ustawiać znaki drogowe ostrzegawczo-informacyjne.

Ciężkie warunki użytkowania pojazdów i wozów bojowych w górach powodują znaczne zwiększenie zużycia materiałów pędnych i smarów, ogumienia oraz mechanizmów i silnika. W związku z tym organizując marsz w górach należy: zwiększyć ruchome zapasy paliwa; wymienić zużyte części układu bieżnego i ogumienie,

zwrócić szczególną uwagę na sprawność techniczną.

Odpoczynki powinno się wyznaczać na równych odcinkach dróg w miejscach bezpiecznych od lawin śnieżnych i kamiennych, możliwe przy źródłach wody. Unikać należy zatrzymywania się w pobliżu koryta rzek.

Przez miasto /rejon zurbanizowany/.

Przemarsz przez większe miejscowości /rejony zurbanizowane/ nie jest wskazany. Dlatego zaleca się wykorzystywać drogi - obwodnice lub wybierać drogi pozwalające na ich ominięcie. W razie konieczności marszu przez miasto /rejon zurbanizowany/ należy: rozpoznać drogi dogodnie do marszu, przewidzieć drogi zapasowe, zawczasu wysłać oddział zabezpieczenia ruchu wyposażone w spychacze i ciągniki, oprócz posterunków regulacji ruchu przewidzieć pilotów.

W czasie przemarszu należy ściśle współdziałać z odpowiednimi jednostkami obrony terytorialnej w zakresie wyboru dróg, regulacji ruchu i zabezpieczenia przemarszu.

V. ZAKOŃCZENIE

Przedstawiona treść wykładu obejmuje tylko problematykę szczebla pułku. Rozpatrując ją przedstawiono najbardziej istotne i ważne przedsięwzięcia i czynności jakie należy uwzględniać podczas organizacji, planowania i wykonywania marszu przez pułk. Niektóre mogą, a nawet powinny budzić refleksje i niepewność.

Wykład zobrazował obecne poglądy na zasady którymi należy się kierować podczas organizacji i wykonywania marszu przez pułk oraz dał podstawę do samodzielnego studiowania.

Sprawy organizacyjne.

1. Udzielić odpowiedzi na pytania i wątpliwości słuchaczy.
2. Podać termin, temat i zakres przygotowania się do kolejnych zajęć.

Wydrukowano w 5 egz.

Egz. 1-5 Bibl. Tajna

Wyk. ppłk dypl. S. WINIARCZYK

Druk M.K.

Nr. ks. masz pfs1/KTO

WYKAZ LITERATURY

I. Materiały i dokumenty normatywne.

1. Dyrektywa MON do działalności Sił Zbrojnych PRL na lata 1981-85.
2. Rozkaz MON do szkolenia Sił Zbrojnych PRL w danym roku.
3. Regulamin walki Sił Zbrojnych PRL /dywizja-pułk/.

II. Materiały problemowe.

1. Podręcznik - Taktyka Ogólna.
2. Podręcznik - Działania bojowe pułku.
3. Biuletyn informacyjny nr 4 /¹²⁷109/.

BIBLIOTEKA NAUKOWA PAN
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. ~~943~~

0542490